

FOKUS: NORDEN OG KINA

Førsteviolinist i det nordiske ensemble?
Danmarks forhold til Kina

Andreas Bøje Forsby*,

PhD, forsker, Dansk Institut for Internationale Studier

I løbet af det seneste par årtier er det dansk-kinesiske forhold blevet stadig tættere, stærkere og bredere funderet, og denne udvikling har især fundet sted efter indgåelsen af det såkaldte »omfattende strategiske partnerskab« i 2008. I lyset heraf fremstår det indbyrdes forhold som harmonisk og med en tiltagende grad af strategisk tyngde, hvilket indebærer, at Danmark med nogen ret kan bryste sig af at være Kinas vigtigste partner i Norden. Mens den dansk-kinesiske samhandel følgelig er vokset voldsomt de senere år, har skiftende danske regeringer til gengæld valgt en mere pragmatisk tilgang på det værdipolitiske felt, hvor 90ernes megafondiplomati gradvis er blevet erstattet af en ikke-offentlig kritisk dialog samt uddelegering af især menneskerettighedsdialogen til andre aktører. Det grundlæggende dilemma mellem økonomiske og værdipolitiske interesser synes dog atter på vej til at få en mere central placering i dansk Kina-politik.

Nøkkelord: Danmark • Kina • bilaterale relationer • samhandel • kritisk dialog • strategisk partnerskab

Innledning

I maj 2016 offentliggjordes den såkaldte Taksø-udredning, der giver et bud på Danmarks strategiske interesser på det udenrigs- og sikkerhedspolitiske område frem mod 2030. Mens udredningen generelt ønsker en klarere prioritering og dermed indsnævring af Danmarks udenrigs- og sikkerhedspolitiske interesser, levner den omvendt ingen tvivl om, at vores forhold til Kina udgør et af de centrale indsatsområder i de kommende år. Fokus rettes først og fremmest mod Danmarks strategiske partnerskab med Kina og mulighederne for at udbygge det til gavn ikke mindst for det hastigt voksende handelsmæssige samkvem. Dog noteres det også, »at en af Danmarks vigtigste samarbejdspartnere for første gang i nyere tid befinder sig uden for den vestlige kreds af lande« (Taksø-Jensen 2016: 40).

*Korrespondance: Andreas Bøje Forsby, Dansk Institut for Internationale Studier. Email: afo@diis.dk

©2016 Andreas Bøje Forsby. This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International License (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>), allowing third parties to copy and redistribute the material in any medium or format and to remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially, provided the original work is properly cited and states its license.

Citation: Andreas Bøje Forsby (2016). «Norden og Kina: Førsteviolinist i det nordiske ensemble? Danmarks forhold til Kina». *Internasjonal Politikk*, 74, 3: 1–9. <http://dx.doi.org/10.17585/ip.v74.488>

Hermed antydes et *strategisk dilemma* for Danmarks forhold til Kina mellem ønsket om på den ene side at uddybe det strategiske partnerskab og på den anden side at holde vestlige værdier i hævd med afsæt i vores selvforståelse som et frit og demokratisk retssamfund. Som en lille, åben og eksportafhængig økonomi, har Danmark en indlysende interesse i at opnå bedst mulig adgang til det lukrative kinesiske marked. Omvendt indebærer vores stadig tættere økonomiske favntag med Kina, at Danmark kan komme under stigende pres for at holde lav profil i værdipolitisk forstand for at undgå at udfordre kinesiske kerneinteresser (især regimets politiske legitimitet og landets territoriale integritet).

Dilemmaet er bestemt ikke nyt. De største bilaterale kriser i det dansk-kinesiske forhold siden den Kolde Krigs ophør udspringer netop af værdipolitiske konflikter med Beijing (se fx Østergaard 2011; Sørensen 2016). Ej heller er dilemmaet et unikt dansk fænomen, al den stund de øvrige nordiske lande kæmper på forskellig vis med tilsvarende udfordringer (fx Michalski 2013: 895–896; se også øvrige bidrag i dette temanummer). For Danmarks vedkommende har vi de senere år set en pragmatisk tilpasning til Kinas opstigning på den internationale scene: Fra en højprofileret til en ikke-offentlig kritisk dialog med de kinesiske magthavere omkring værdipolitiske spørgsmål. Sideløbende hermed er kontakt- og samarbejdsfladerne mellem Danmark og Kina til gengæld blevet massivt udvidet og forstærket som led i en omfattende strategisk partnerskabsaftale, der på få år synes at have gjort Danmark til »førsteviolinist i det nordiske ensemble«.

Dette kapitel analyserer det dansk-kinesiske forhold fra et dansk perspektiv med særlig fokus på det fremvoksende strategiske partnerskab og det skitserede dilemma mellem økonomiske og værdipolitiske interesser. Ud over introduktionen består kapitlet af yderligere fem sektioner. Den første bibringer et kort historisk overblik over de dansk-kinesiske relationer, mens den anden sektion er optaget af det økonomiske samkvem mellem de to lande. Både den tredje og fjerde sektion ser nærmere på det politiske forhold, men ud fra to forskellige vinkler. I første omgang indkredses de centrale komponenter af de senere års omfattende strategiske partnerskab mellem Danmark og Kina og dernæst gennemgås udviklingen af den såkaldte ”kritiske dialog” over det seneste par årtier. Endelig vil den sidste sektion anskue det dansk-kinesiske forhold i et bredere perspektiv med fokus først på den nordiske dimension og afslutningsvis på den tiltagende strategiske rivalisering mellem USA og Kina.

Et kort forkromet historisk overblik

Det dansk-kinesiske forhold trækker spor helt tilbage til 1676, hvor det første danske handelsskib lagde til kaj ved Fuzhou i Fujian-provinsen (Brødsgaard & Kirkebæk 2001: 14). Frem mod Folkerepublikken Kinas oprettelse i 1949 udgjorde handel i det hele taget den primære drivkraft for udviklingen af Danmarks relationer til Kina, og skønt det samlede niveau for den indbyrdes samhandel var af begrænset betydning, indtog danske virksomheder en nøglerolle inden for især shipping og telegrafi (Thøgersen 2016: 42–43). I et historisk perspektiv er det imidlertid den

politiske dimension af det indbyrdes forhold, der forlener forholdet med en særlig tyngde og velvilje. Det skyldes navnlig tre omstændigheder.

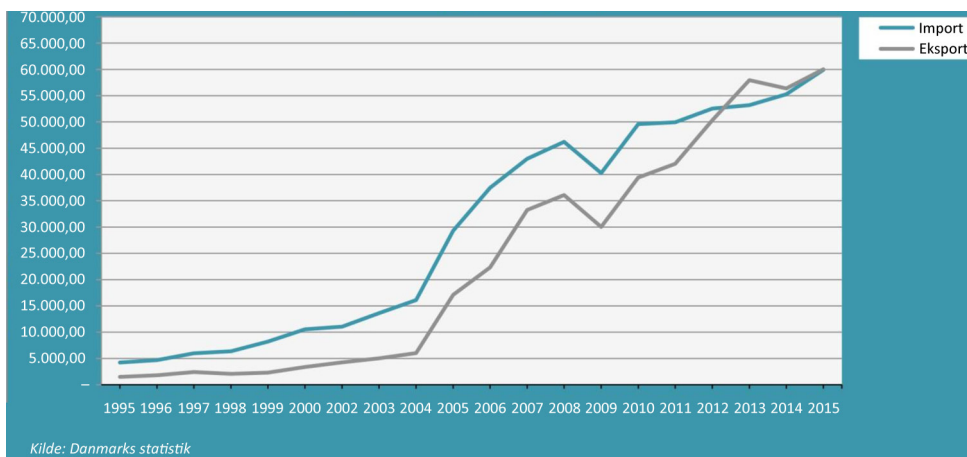
For det første er Danmark angivelig det eneste land med ubrudte diplomatiske relationer til Kina siden 1908 (Petersen 2016: 69). For det andet var Danmark blandt de allerførste vestlige lande til at anerkende Folkerepublikken Kina i januar 1950 (kun overgået af Storbritannien, Thøgersen 2016: 43), og endvidere støttede vi op om Folkerepublikkens langvarige kamp for et sæde i FN. For det tredje var de tidlige officielle besøg i Kina af statsminister Poul Hartling i 1974 samt dronning Margrethe II i 1979 fremsynede og frugtbare for det indbyrdes forhold. Samlet set var Danmarks diplomatiske støtte under den kolde krig således helt central, fordi den fandt sted i en periode, hvor Kina ellers fremstod meget sårbar og isoleret i det internationale samfund (Østergaard 2011: 53–54).

Siden indledningen på Kinas åbning mod omverdenen og dets opstigning på den internationale scene (fra 1980'erne og frem) er de dansk-kinesiske relationer for alvor blevet intensiveret i politisk, økonomisk og efterhånden også mellemfolkelig forstand. I 1980'erne var danske statslån til Kina en vigtig katalysator for at sætte gang i det handelsmæssige samkvem, som tidbledes i løbet af årtiet. Det kinesiske regimes brutale nedkæmpelse af studenterprotesterne på Tiananmen i 1989 og fremkomsten af en værdipolitisk aktivistisk dansk udenrigspolitik gjorde til gengæld 1990'erne til en vanskelig periode i det dansk-kinesiske forhold. Men fra 2000 og frem har forholdet – bort set fra en enkelt kritisk episode i 2009 – været inde i en særdeles gunstig gænge, og navnlig indgåelsen af det ”omfattende strategiske partnerskab” i 2008 har sat skub i udviklingen.

Et hastigt voksende og balanceret økonomisk samkvem

Det er først for alvor i løbet af det seneste årti, at Kina er blevet en central samhandelspartner for Danmark. Hvor samhandlen omfattende både varer og tjenesteydelser frem til 2004 lå på beskedne 22 mia. kr., har det efterfølgende årti budt på en eksplosiv vækst til trods for en mindre nedgang i forbindelse med den globale finanskrisen. I 2015 udgjorde den dansk-kinesiske samhandel således 120 mia. DKK (knap 6% af den samlede handelsvolumen), hvilket placerer Danmark helt i front blandt de nordiske lande, når handelsniveauet måles pr. indbygger. På få år er Kina blevet vores næst vigtigste handelspartner uden for Europa efter USA, og hvis de seneste års vækstrater i samhandlen fremskrives, er Kina godt på vej til at blive vores største handelspartner i det hele taget (Udenrigsministeriet 2015a; Worm & Petersen 2016).

Ikke mindst de danske eksporterhverv har nydt godt af det kinesiske markedsboom. I årtier var Danmarks handelsbalance med Kina negativ (med underskud i omegnen af 10 mia. DKK), men siden 2013 har den været positiv eller tæt på at gå i nul (se figur A). Søtransport, minkpelse og medicinalprodukter tegnede sig for langt hovedparten af eksportindtægterne i 2014, mens også industrimaskiner og kødprodukter har skæppet godt i regnskabet de senere år (se figur B). Omvendt er vores import af varer og tjenesteydelser fra Kina mere diversificeret, men består dog især af søtransport og beklædningsgenstande (Udenrigsministeriet 2015a: 3).

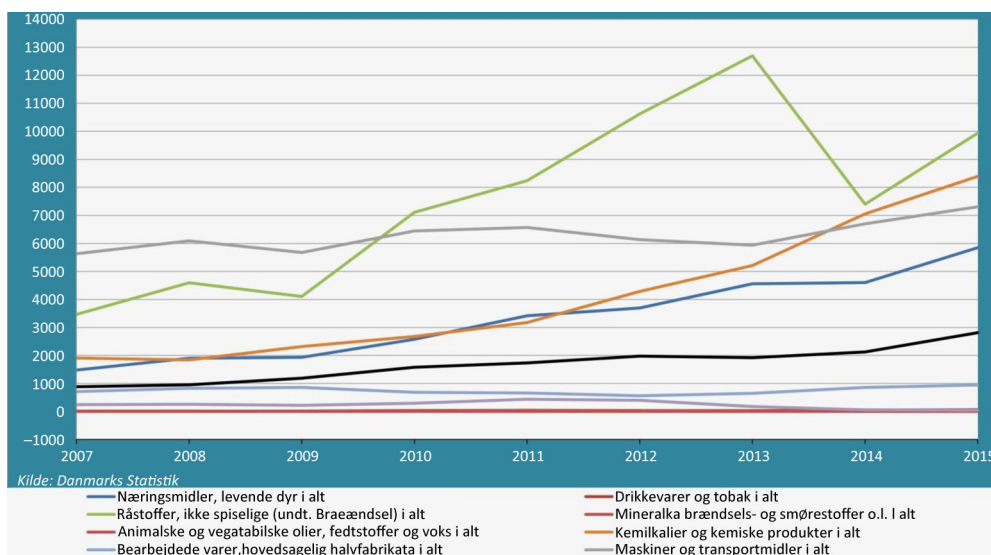
*information om varehandel mellem Danmark og Hongkong har ikke været tilgængelig før 2007

*information om tjenestehandel mellem Danmark og Hongkong har ikke været tilgængelig før 2005

Figur A. Handel med varer og tjenester, Danmark og Kina (inkl. Hongkong) (Mio. DKK) (løbende priser).

Hertil kommer, at danske virksomheder relativt set hører til blandt de største investorer på det kinesiske marked, og p.t. har knap 500 af dem etableret sig med datterselskaber i Kina, hvor de beskæftiger omkring en kvart million kinesere (Worm 2016).

Fremadrettet er det værd at notere, at Danmark efter grundige overvejelser (og trods amerikansk skepsis) har valgt at tilslutte sig den nye kinesisk-ledede Asiatiske Infrastruktur- og Investeringsbank (AIIB) med et kapitalindskud på ca.

Figur B. Total samhandel fordelt på SITC-hovedgrupper, Danmark og Kina (inkl. Hongkong). Eksport (2007–2015) (DKK million) (løbende priser).

370 mio. USD. Fra dansk side forventer man ikke konkrete økonomiske gevinster af medlemskabet på den korte bane, men da banken tegner til at blive en hjørnesten for Kinas stort anlagte Silkevejsprojekt (OBOR) – og dermed for Kinas investeringsplaner i Asien og Europa over de kommende årtier – skønnes det at være afgørende med dansk deltagelse fra første færd (Udenrigsministeriet 2015b).

Det omfattende strategiske partnerskab

Sideløbende med det stadig tættere handelssamkvem er også den politiske dialog mellem Danmark og Kina blevet intensiveret og diversificeret. Udviklingen har taget fart siden indgåelsen af den omfattende strategiske partnerskabsaftale (OSP) i 2008, hvor København og Beijing blev enige om at uddybe det bilaterale forhold og sætte det i faste rammer (China.org 2008). Mens antallet af årlige ministerbesøg mellem de to lande typisk lå på 3-4 inden indgåelsen af OSP, er niveauet sidenhen steget til et tocifret antal besøg om året (Sørensen & Delman 2016: 5). I indeværende år har Danmarks statsminister Lars Løkke Rasmussen eksempelvis allerede haft bilaterale samtaler med Kinas præsident Xi Jinping i marts i Washington (angivelig som den eneste europæiske leder under det nukleare topmøde), og den danske statsminister forventer herudover at tage til Beijing til efteråret med henblik på at underskrive en opdateret version af OSP.

Danmark er det eneste af de nordiske lande, der har indgået en OSP med Kina, hvilket vi da også ynder at bryste os med (se fx Damsgaard 2016). Ud over at fremme den politiske dialog på ministerielt niveau, identificerer partnerskabsaftalen en række fokusområder, hvor Kina og Danmark er enige om at styrke samarbejdet på myndighedsniveau. Centrale fokusområder har fra starten omfattet forskning og uddannelse, klima og miljø samt ikke mindst handelsfremmende tiltag. De senere års dansk-kinesiske samarbejdsaftaler har herudover tilføjet fokusområder som fx grønne teknologier, fødevarerstandarder, arbejdsmarkedsforhold, korruptionsbekæmpelse og mellemfolkelig udveksling (Wang & Lidegaard 2015). Planen er at formalisere de nye samarbejdsområder ved officielt at indskrive dem i en revideret OSP senere på året.

De mange ministerielle møder og samarbejdsområder har da også allerede resulteret i en lang række konkrete og synlige manifestationer af det intensiverede dansk-kinesiske partnerskab: Udbygningen af ambassaden i Beijing til den største danske bilaterale repræsentation i udlandet (Petersen 2016), oprettelsen af et dansk-kinesisk center for videnskab og undervisning (SDC; Bech 2016) og etableringen af et institutionaliseret dansk-kinesisk samarbejde omkring vedvarende energi (CNREC; Delman 2016). Hertil kommer det danske kulturcenter i Beijing og det kinesiske i København, Confucius-institutterne i Danmark, det kommende dansk-kinesiske turisme-år, Kinas tilsagn om to pandaer til Københavns Zoo i 2017 m.v.

Overordnet set giver partnerskabet ifølge Carsten Damsgaard, Danmarks ambassadør i Kina, optimale betingelser for »at udbrede kendskabet til og berede vejen for danske løsninger, der passer ind i Kinas reformplaner« (Damsgaard 2016). At partnerskabet også fremstår attraktivt i et kinesisk perspektiv skyldes netop Kinas behov for ekspertise og knowhow som led i den igangværende modernisering af den kinesiske økonomi og håndteringen af landets massive miljøudfordringer. Her

besidder danske virksomheder og myndigheder helt central viden og kompetencer inden for især energieffektivisering, klimatilpasning, vandrensning, alternative energikilder, bæredygtig urbanisering samt korruptionsbekæmpelse og effektiv administration.

Herudover er der mindst to andre årsager til, at Danmark er en attraktiv partner for Kina. For det første indtager Danmark en stærk geostrategisk position i kraft af vores medlemskab af både EU og NATO, vores nære forhold til Washington samt vores vidtstrakte arktiske besiddelser via Grønland. Med andre ord kan Beijing bruge partnerskabet med Danmark til at gøde jorden for Kinas geostrategiske interesser på forskellige områder, hvor især udsigten til nye arktiske transportruter og ressourcudvindingsmuligheder har været genstand for øget kinesisk bevågenhed (Fuglede, Kidsmose et al. 2014). For det andet repræsenterer Danmark – og de øvrige nordiske lande – en efterstræbelsesværdig samfundsmodel. Vores evne til at balancere de rå kapitalistiske markeds kræfter med socialistiske idealer om velfærdseguitarisme har fostret en særlig nordisk samfundsmodel, som kineserne gerne lader sig inspirere af.

Den kritiske dialog: Fra megafondiplomati til ikke-offentlige drøftelser

Den suverænt største anstødssten i det dansk-kinesiske forhold har været den kritiske dialog omkring menneskerettigheder. Tilblivelsen af den kritiske dialog skal ses i lyset af den kolde krigs ophør og kommunismens ideologiske kollaps, som med ét gav Danmark nogle nye frihedsgrader på den internationale scene og hermed banede vejen for en ny aktivistisk og værdipolitisk motiveret æra i dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik (Holm 1997; Olesen 2012: Kapitel 6; Pedersen 2012). Den konkrete anledning var dog det kinesiske regimes massakre på fredelige studenterdemonstranter på Tiananmen-pladsen i juni 1989, som udløste et ramaskrig i Vesten og førte til massiv kritik af menneskerettighedssituationen i Kina. I kølvandet på Tiananmen-episoden gik den danske regering endda forrest med at indføre sanktioner mod Kina og opsagde bl.a. al dansk udviklingsbistand til kineserne (Østergaard 1990). Vi var også blandt de allersidste stater til at normalisere de politiske relationer til Kina i 1992-93 (Østergaard 2011: 57).

I det hele taget var dansk Kina-politik op gennem 1990erne stærkt præget af værdipolitisk aktivisme, hvor skiftende danske regeringer – ansporet af en særdeles Kina-kritisk offentlig opinion – valgte at sætte menneskerettighedskritikken i højsædet (det såkaldte megafondiplomati). Den aktivistiske kurs kulminerede i 1997, hvor Danmark lod sig overtale af Washington til at fremsætte den årlige Kina-kritiske resolution i FN's Menneskerettighedskommission på et tidspunkt, hvor de øvrige vestlige stormagter var i færd med at slå ind på en mere pragmatisk linje. Konfrontationen endte med, at vi måtte smage vores egen medicin, idet Kina straffede os ved at iværksatte såvel politiske som økonomiske sanktioner (Ulbæk 2015: 218–219).

I takt med at det dansk-kinesiske forhold gradvis blev normaliseret igen, slog Danmark ind på en langt mere pragmatisk kurs, som sidenhen har sat rammerne for den kritiske dialog. Under statsminister Anders Fogh Rasmussen – som ellers havde profileret sig som ”værdikriger” – blev den kritiske dialog i 00erne nedtonet til fordel for et ønske om øget økonomisk engagement med Kina (Ulbæk 2015: 216–17).

Kursskiftet blev retfærdiggjort på to måder. Dels hed det sig nu, at øget engagement var den mest effektive måde at styrke de liberale kræfter i Kina (Østergaard 2011: 64), og dels valgte man at fraskrive sig en del af ansvaret for den kritiske dialog ved at uddelegere det til EU såvel som danske NGOer. Siden 1995 har EU således ført en kritisk, men dybest set tandløs menneskerettighedsdialog med Kina (Kinzelbach 2014), som danske ministre jævnligt har henvist til. Herudover har regeringen inddraget danske NGOer såsom Institut for Menneskerettigheder, der siden 1999 har været involveret i den praktiske styrkelse af menneskerettigheder i Kina inden for fx strafferetspleje, tortur og kvinders rettigheder (IMR 2016).

På et enkelt område søgte Danmark dog at holde den værdipolitiske fane højt op gennem 00erne: Kinas undertrykkelse af menneskerettighederne i Tibet. Under sine besøg i Danmark i 2000, 2003 og 2009 fik tibetanernes åndelige leder Dalai Lama således mulighed for at drøfte situationen med skiftende danske statsministre (Ulbæk 2015: 221–22). Mødet i 2009 endte dog med en ydmygende dansk retræte, eftersom de kinesiske magthavere satte tommelskruerne på den danske regering og tvang den til at offentliggøre en verbalnote, hvoraf det bl.a. fremgår, at Danmark fremover ”modsætter” sig tibetansk uafhængighed (Folketinget 2009).

I indeværende årti insisterer skiftende danske regeringer stadig på at føre en kritisk dialog med kineserne, men modsat tidligere bliver den nu udelukkende holdt på de indre linjer i forbindelse med bilaterale ministermøder. Danske ministre kritiserer følgelig ikke længere menneskerettighedssituationen i Kina offentligt og mødes ej heller længere med Dalai Lama, da han eksempelvis besøgte Danmark i 2015. Daværende udenrigsminister Martin Lidegaard udtalte i den forbindelse: »Det er min overbevisning, at man skubber mere i den rigtige retning ved det her [i.e. at undlade at provokere kineserne] end ved at mødes med ham og stå udenfor og råbe i en megafon« (citeret i Politiken 2015).

Harmoniske toner? Det nordiske ensemble og den amerikanske orkesterleder

Det dansk-kinesiske forhold er i løbet af de senere år blevet stadig tættere, stærkere og bredere funderet, og begge lande søger aktivt at videreudvikle partnerskabet. I lyset heraf fremstår det indbyrdes forhold som harmonisk og med en tiltagende grad af strategisk tyngde. Det er dog vigtigt ikke at tabe af syne det indledningsvis skitserede dilemma for dansk Kina-politik i forhold til at balancere mellem økonomiske og værdipolitiske interesser. Indlysende er det, at jo mere strategisk tyngde det dansk-kinesiske forhold opnår, og jo mere magtfuldt Kina bliver på den internationale scene, desto vanskeligere bliver det for Danmark at holde den værdipolitiske fane højt, hvis det strider mod kinesiske kerneinteresser. Dilemmaet gør det oplagt afslutningsvis at se nærmere på Danmarks værdipolitiske partnerskab med de nordiske lande samt USA.

Som ”førsteviolinist i det nordiske ensemble” kan det umiddelbart være svært at se, hvad Danmark får ud af at anlægge et nordisk perspektiv på forholdet til Kina, ikke mindst så længe de norsk-kinesiske relationer vedbliver med at være fastfrosne. Ud over den lettere bedagede idé om fællesnordisk solidaritet er der imidlertid praktiske såvel som strategiske grunde til at forfølge et nordisk perspektiv. I en tid

hvor det danske udenrigsdiplomati er udsat for massive besparelser (Taksø-Jensen 2016: iii–iv), kan der for det første være væsentlige effektiviseringsgevinster at hente ved at samordne de nordiske landes diplomatiske repræsentation i Kina. Endvidere er mange af de fortrin, der gør os attraktive for Kina, nordiske snarere end specifikt danske såsom vores sociale velfærdsmodel, vores knowhow inden for grønne teknologier og bæredygtig udvikling samt vores status som arktiske magter, hvilket alt sammen burde tale for øget samarbejde omkring profilering af den nordiske region. Hertil kommer, at Beijing selv synes opsat på at fremme en fælles sino-nordisk platform for Kinas relationer med de nordiske lande (bl.a. illustreret via det sino-nordiske forum i Yiwu sidste år). Men allervigtigst er det, at de nordiske lande i samlet flok langt bedre vil kunne værne om politiske værdier, der strider mod Kinas interesser, og dermed undgå politisk isolation som i Norges tilfælde.

Det er oplagt afslutningsvis at sammenligne Danmarks forhold til hhv. Kina og USA, vores to største samhandelspartnere uden for Europa. På visse punkter virker vores partnerskab med Beijing efterhånden stærkest, hvilket især skyldes de hyppige dansk-kinesiske højniveaubesøg, styrkelsen af ambassaden i Beijing og den stadig mere vidtforegnede partnerskabsaftale (OSP). Når USA ikke desto mindre vil vedblive med at være Danmarks vigtigste partner uden for Europa, handler det dels om vores sikkerhed, som i sidste ende garanteres af Washington, og dels om vores værdifællesskab med amerikanerne centreret omkring det liberale demokrati, en international retsorden og basale menneskerettigheder. At USA og Kina i disse år synes på vej mod en højere grad af indbyrdes stormagtsrivalisering, sætter således Danmark i en sædeles penibel situation. Vores værdifællesskab med USA vil nemlig uvægerligt involvere os i den tiltagende amerikanske kritik af Kina, som fx demonstreret under behandlingen af en Kina-kritisk resolution i FNs Menneskerettighedsråd i marts 2016 (jf. Washington 2016). Det strategiske dilemma – mellem økonomiske og værdipolitiske interesser – tegner med andre ord til på ny at få central betydning for Danmarks forhold til Kina.

Litteratur

- Bech, M. (2016) »Sino-Danish Center - og den dansk-kinesiske nytteværdi«, *Økonomi og Politik* 89(1): 33–36.
- Brødsgaard, K. E. & M. Kirkebæk (2001) *China and Denmark: Relations Since 1674*. København: NIAS Press.
- China.org (2008) »Joint Statement Between the Government of the People's Republic of China and the Government of the Kingdom of Denmark on the Establishment of a Comprehensive Strategic Partnership«, *China's and Denmark's ministries of foreign affairs*, Beijing and Copenhagen, October 25, 2008, http://www.china.org.cn/government/news/2008-10/25/content_16664479.htm
- Damsgaard, C. (2016) »Kina vokser med middelklassens måde.« *Jyllands-Posten*, 8. januar, <http://jyllands-posten.dk/debat/international/ECE8351793/kina-vokser-med-middelklassens-maade/>
- Delman, J. (2016) »Ny motor i Danmarks forhold til Kina: Strategisk myndighedssamarbejde«, *Økonomi og Politik* 89(1): 23–32.
- Folketinget (2009) »Verbalnote til de kinesiske myndigheder om det dansk-kinesiske forhold«, *Det Udenrigspolitiske Nævn, Folketinget*, København, Danmark, 10. december 2009, <http://www.ft.dk/samling/20091/almdel/upn/bilag/24/index.htm?>
- Fuglede, M., J. Kidsmose, et al. (2014) »Kina, Grønland, Danmark: Konsekvenser og muligheder i kinesisk Arktispolitik«, *Center for Militære Studier, Københavns Universitet*, Januar 2014.

- Holm, H.-H. (1997) »Denmark's active internationalism: advocating international norms with domestic constraints«, i Heurlin, Bertel & Hans Mouritzen (red.) *Danish Foreign Policy Yearbook*, Copenhagen: DUPI (52–80).
- IMR (2016) »Kina«. *Institut for Menneskerettigheder*. 23. juni, 2016: <http://menneskeret.dk/sted/kina>
- Kinzelbach, K. (2014) *The EU's human rights dialogue with China: Quiet diplomacy and its limits*. New York: Routledge.
- Michalski, A. (2013) »Europeanization of National Foreign Policy: The Case of Denmark's and Sweden's Relations with China«. *JCMS: Journal of Common Market Studies* 51(5): 884–900.
- Olesen, M. R. (2012) »In the Eye of the Decision-maker: A Theoretical Framework for State Reactions to Their External Environments Probed Through Examinations of Key Danish Foreign Policy Decisions Since 1864«, *PhD Dissertation*. Københavns Universitet, Institut for Statskundskab.
- Pedersen, R. B. (2012) »Danish foreign policy activism: Differences in kind or degree?«, *Cooperation and Conflict* 47(3): 331–349.
- Petersen, F. A. (2016) »Iagttagelser om udviklingen af et historisk gensidigt forhold mellem Danmark og Kina«, *Økonomi og Politik* 89(1): 68–74.
- Politiken (2015) »Regeringen: Vi skal ikke fornærme Beijing.« Kim Rathcke Jensen, *Politiken*, Februar 10, 2015, <http://politiken.dk/indland/politik/ECE2541233/regeringen-vi-skal-ikke-fornaerme-beijing/>
- Sørensen, C. T. N. (2016) »Udfordringerne for dansk udenrigs- og sikkerhedspolitisk aktivisme i håndteringen af stormagten Kina«, *Økonomi og Politik* 89(1): 9–17.
- Sørensen, C. T. N. & J. Delman (2016) »Introduktion: Dansk Kina-politik - fra spørgsmål om eksport og danske arbejdspladser til ny verdensorden«, *Økonomi og Politik* 89(1): 2–6.
- Taksø-Jensen, P. (2016) »Dansk diplomati og forsvar i en brydningstid: Vejen frem for Danmarks interesser og værdier mod 2030«, *Udenrigsministeriet*, Udredning om dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik, København, 1. maj, 2016, <http://um.dk/da/udenrigspolitik/aktuelle-emner/dansk-diplomati-og-forsvar-i-en-brydningstid>
- Thøgersen, C. B. (2016) »Altid med handelen i centrum«, *Økonomi og Politik* 89(1): 42–49.
- Udenrigsministeriet (2015a) »Danmarks økonomiske relationer med Kina – facts og tendenser«, Udenrigsministeriet, Udenrigsøkonomisk trendanalyse, København, 27. april, 2015.
- Udenrigsministeriet (2015b) »Den Asiatiske Infrastruktur Investeringsbank (AIIB) og danske erhvervsinteresser«, *Udenrigsministeriet*, Udenrigsøkonomisk perspektivanalyse XI, København, 8. september, 2015.
- Ulbæk, S. (2015) »Kina og Indien«, i Mariager, Rasmus (red.) *Danmark og verden efter den kolde krig: 14 ambassadører om dansk udenrigspolitik efter 1989*. Odense: Syddansk Universitetsforlag (213–231).
- Wang, Y. and M. Lidegaard (2015) »Deepening China-Denmark Comprehensive Strategic Partnership and Building a Model for China-Europe Cooperation«, *Ministries of Foreign Affairs of the PRC and Denmark*, November 5, http://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/zxxx_662805/t1262644.shtml
- Washington (2016) »Joint Statement: Human Rights Situation in China«, *Mission of the United States to UNHRC*, Item 2, delivered by U.S. Ambassador to the UNHRC Keith Harper, Geneva, March 10, 2016, <https://geneva.usmission.gov/2016/03/10/item-2-joint-statement-human-rights-situation-in-china/>
- Worm, V. and F. A. Petersen (2016) »Danmarks handel med Kina: Væksteventyret fortsætter«, *Kinabladet*, online-article: <http://www.kinabladet.dk/daanmarks-handel-med-kina-vaeksteventyret-fortsætter/>
- Østergaard, C. S. (1990) »Swans Scolding the Tiger? Scandinavian Foreign Policies towards Democratization in China, 1976–90«, *Cooperation and Conflict* 25(4): 171–194.
- Østergaard, C. S. (2011) »Danish-Chinese Relations: Continuity and Change 1949–2011«, i Hvidt, Nanna and Hans Mouritzen (red.) *Danish Foreign Policy Yearbook 2011*, Copenhagen, Denmark: DIIS.